

מטעם 144 לפרשת עקב רמזים בטעמי המקרא בפרשה

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

לע"נ זק' רבי דוד האגר מזבלטוב, בן רבי מנחם מנדל מקוסוב כ"א מנ"א התר"ח

וְהָיָה אֶתְּכֶם תְּשַׁמְעוּן (בַּמָּוֶז מַוְזוּ רְבִיעִי) אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה (דְּבָרִים ז', יב)

רבי אברהם צבי גינצלער מבאר¹ שנרמז שיש מי שרשאי לתת יותר מחומש לצדקה:

התניא (אגה"ק פט"ז) כתב, שמה שאמרו (כתובות נ עא) 'המבזבז אל יבזבז יותר מחומש', זה רק מי שלא חטא מעולם. אבל בעל תשובה כל מה שיש לו יתן בעד נפשו.

וזה הרמז **מונח מונח רביע, שיניח לעצמו רק ארבעה חלקים**, וחומש יתן לצדקה, אבל זה רק אם 'תשמעון את המשפטים האלה', אבל בשביל תשובה יכול להוסיף על חומש.

רבי ירחמיאל צבי טויב מבאר²: **וְהָיָה אֶתְּכֶם תְּשַׁמְעוּן** הטעמים **מונח מונח רביע**. נראה לפרש

שכל אדם מחויב לראות בעצמו שהוא **רחוק** מהקב"ה וזהו פירושו של המונח הראשון. ופירושו של המונח השני הוא שצריך לראות בעיניו **שמונח עוד רחוק** אפילו מהמונח הראשון, היינו שהוא רחוק עוד יותר ממה שחשב. **רביעי** הנה תיבת רביעי יש לו ג' פירושים: א' רביעי הוא לשון מרבה, היינו אם חושב את זאת מרבה לו תשובה. ב' רביעי לשון מתיקות, היינו שזאת יביא לו מתיקות בעבודת הש"י. ג' רביעי הוא לשון רביצה היינו שהקב"ה ירביץ אצל איש כזה כל טוב.

רבי ישראל אהרן קלצקין, מעדני הפרשה, מבאר: יש ארבעה חושים רוחניים בראש האדם.

והסדר עולה מלמטה למעלה, בחינת מעלין בקודש, והראיה מההבדלה במוצ"ש. מתחילים בברכת הגפן – 'חוש הדיבור', עולים לחוטם להריח הבשמים – 'חוש הריח', ממשיכים לעלות לעין 'מאורי האש' – חוש הראיה, ועולים למוח – 'המבדיל בין קודש לחול', שאם אין דעת הבדלה מנין?

השמיעה היא הדעת, חכמת האדם נרכשת בשמיעה, וחרש הושווה לשוטה בהלכה.

גם בפעולתם עולים החושים בעדינותם מהקל אל הכבד.

חוש הדיבור מהפה נמצא בשליטת האדם באופן מוחלט. ברצותו פותח פיו וברצותו נועלו. גם כאשר פיו פתוח, באפשרותו לשתוק.

הראיה קצת יותר מורכבת, ברצותו יחזה וברצותו יעצמנה. וזה ניתן להיעשות ע"י ניד עפעף. זה לא בשליטתו החלקית, כי עצימת העין היא רפלקסית.

חוש הריח עוד יותר עדין, אין אפשרות לחוסמו ע"י ניד כלשהו, אך אפשר לחסום בפקודה מוחית, ע"י הפסקת הנשימה מהאף והעברת שאיפת האויר דרך חלל הפה.

חוש השמיעה הוא העדין ביותר, באופן גשמי אין אפשרות לחסום אותו רק ע"י התערבות חיצונית גשמית של הכנסת אצבע או פקק וכדו'.

¹ **יצב אברהם** ב' דברים, רבי אברהם צבי גינצלער הי"ד דומ"ץ הומנא, בני ברק תשע"ד עמ' רעט.

² **אמרי צבי**, רבי ירחמיאל צבי טויב, וארשא תרפו, דף לד עא.

מטעם 144 לפרישת עקב רמזים בטעמי המקרא בפרשה

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

מסופר על אחד ממאורי החסידות שכאשר דיברו לידו דבר איסור (לשה"ר או רכילות או שאר דברים בטלים) הוא פשוט לא שמע, וכששאלוהו על כך ענה כי כשמזככים הגוף לכך ושופכים דמעות כמים על זה, האוזן מפסיקה לשמוע את מה שאסור לה לשמוע.

וזה מרומז בטעמים: **וְהָיָה | עֵקֶב תִּשְׁמָעוֹן** (מנח מנח רביעי). והיה הוא לשון שמחה, עקב היינו שהחושים מתחילים מלמטה כלפי מעלה.

מונח מונח היינו כשם שאפשר להניח הפה ולסוגרו (ולהשיג מנוחה) ולהניח העין בעפעפיו ולהשיג מנוחה.

כך גם החוש הרביעי – 'תשמעו' ישמע רק מה שתחפוץ.

וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמָעוֹן (רביעי) (דברים ז, יב)

והיה - אין והיה אלא לשון שמחה.

רבי יצחק הוברמן מבאר³ שהפסוק רומז שקודם הלימוד יש להתחיל במילתא דבדיחותא.

וְהָיָה (שמחה) עֵקֶב- ראשי תבות ק'ודם ע'ק ב'תורה, ואז תשמעו את דברי התורה עצמם, כמבואר (שבת ל עב) "כי הא דרבה, מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא, ובדחי רבנן⁴ לוסף יתיב באימתא ופתח בשמעתא".

רבי ישראל אהרן קלצקין, מעדני הפרשה, מבאר רמז בטעמים:

במסכת ברכות (כב עא) שנינו: "והודעתם לבניך ולבני בניך וכתוב בתריה 'יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב' מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע אף כאן באימה וביראה וברתת ובזיע".

וזה מרומז בטעם וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמָעוֹן (רביעי), שאחר המילתא דבדיחותא שקודם הלימוד, יש ללמוד "באימתא", בכובד ראש, שמתבטא בארבע לשונות הללו: א. באימה. ב. ביראה. ג. ברתת. ד. בזיע.

וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמָעוֹן (מנח רביעי) (דברים ז, יב)

רבי שלום הכהן ווייס מבאר⁵ ע"פ דברי רבי נתן נטע שפירא, **מגלה עמוקות**,⁶ שנרמז בפסוק ובטעמיו, שאמירת מאה ברכות ביום היא כנגד מאה העיירות שנתן יצחק לעשו, ובהן רומי, שהחריבה את בית המקדש עק"ב שנים לפני סוף האלף הרביעי. ונרמז הטעם **עֵקֶב תִּשְׁמָעוֹן מונח רביעי** והיינו שמהאלף הרביעי היה נשאר עוד עק"ב שנה לחורבן הבית וזה שנתן יצחק לעשו ק' עיירות עד מגדיאל שהוא רומי, הוא איטליאה של יון, וזה עק"ב נוטריקון ע'וץ ק'נה ב'ים⁷ ע'בור ק' ב'רכות.

³ **בן לאשרי ג'**, רבי יצחק הוברמן, בני ברק תשס"א, עמ' נד: "יש לפרש על פי אומרם ז"ל (שבת ל ב) קודם הלימוד אמר מילתא דבדיחותא ובדחו רבנן ואחר כך נתעטף באימה ביראה ואמר שמעתתא ויש לומר שזה רמוז כאן והיה שמחה (ויקרא רבה פי"א ז) צריך להיות עק"ב נוטריקון קודם עסק בתורה הקדושה דע"י זה תשמעו תבינו את המשפטים אפילו דיני ממונות האלה שקשים לשמוע דע"י פיקוח מקור השכל בהבדיחותא יבין כל הקשה וליכא מידי דלא רמוז באורייתא".

⁴ רש"י: ובדחי רבנן - נפתח לבם מחמת השמחה.

⁵ **תורת שלום דברים**, רבי שלום הכהן ווייס, רב דק"ק אוהל, ברוקלין תשנא, עמ' רח אות כב.

⁶ **מגלה עמוקות** פרשת עקב, ד"ה ועתה ישראל.

⁷ **שבת** דף נו עב: אמר רב יהודה אמר שמואל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה ירד גבריאול ונעץ קנה בים ועלה בו שירטון ועליו נבנה כרך גדול [של רומי].